

บทที่ 4

สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำ มัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส

ในการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส (2) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาอาหรับ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และข้อที่ 2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

4.1 สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส

จากการสังเกตและสัมภาษณ์สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลตามรายละเอียด โดยจำแนกตามขอบเขตการศึกษา 1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน 2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน 3. ด้านสื่อการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

4.1.1 ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน

จากการสังเกตการเรียนการสอนและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้ข้อสรุปว่าหลักสูตรการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาสมีความหลากหลาย เนื่องจากผู้สอนเลือกหลักสูตรการเรียนการสอนตามความสะดวก และเลือกตามความชำนาญของผู้สอนซึ่งหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบ เช่น

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูฮีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426

ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาสโดยส่วนใหญ่แล้วใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 เป็นหลักสูตรแกนกลางในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ทางสำนักงานการศึกษาเอกชนภายใต้การดูแลของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้กำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกและเป็นมาตรฐานเดียวกันในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามข้อ 25 ถึงข้อ 28

หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 มีเนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย 8 สาระการเรียนรู้ดังนี้ 1- สาระอัล-กรุอาาน

- 2- สาระอัล-หะดีษ
- 3- สาระหลักศรัทธา
- 4- สาระศาสนบัญญัติ
- 5- สาระศาสนประวัติ
- 6- สาระจริยธรรม
- 7- สาระภาษาอาหรับ
- 8- สาระภาษามลายู

หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตรซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระตามที่ศาสนาบังคับ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ผู้จัดการหลักสูตรสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาด้านสาระภาษาอาหรับ มีรายละเอียด เพื่อเข้าใจกระบวนการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่า และมีทักษะในการใช้ ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ตีความบทบัญญัติอิสลาม และสื่อความหมาย¹ การเรียนการสอนจะแบ่งเป็น 2 คาบ นั่นคือ คาบวิชานาหุ สอรัฟ และคาบวิชาภาษาอาหรับ คาบวิชานาหุ สอรัฟจะรวมเป็นวิชาเดียว ผู้สอนจะสอนแยกตามความสามารถของตนกล่าวคือบางครั้งสอนนาหุ และบางครั้งสอนสอรัฟ ผู้สอนบางท่านสอนภาษาอาหรับอย่างเดียวโดยไม่แทรกเนื้อหาวิชานาหุและสอรัฟเลย

จากการสังเกตศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 เช่น ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดนุรุลอิบาดัต, ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดศอลาฮียาตุลอิสลามียะห์ ฯลฯ และบางศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดใช้เอกสารอื่นประกอบด้วยเช่น ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด ฟัจรุลอิสลาม, ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดอัดดีติยะห์ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด ดังนี้

¹ หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ฮ.ศ.1426

“ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/อ.ฮ.1426 เป็นหลักประกอบการเรียนการสอน ใช้หลักสูตรนี้หลักสูตรเดียว ง่ายต่อการจัดหา และทางองค์การบริหารส่วนตำบล ก็สนับสนุนแจกเอกสาร ทุกปี มีเพียงพอบ้าง ไม่บ้างแต่ทางเราจัดการให้ได้ทุกคน”

(ผู้สอนมะกอรี ดุวาแฮ , 15 สิงหาคม 2558)

“ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/อ.ฮ.1426 เป็นหลัก แล้วก็หนังสือที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจกด้วย เป็นหลักสูตรของปูสาวอ”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูตู 8 สิงหาคม 58)

“ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/อ.ฮ.1426 ไม่ได้ใช้เอกสารอื่นเสริมเลย ง่ายต่อการใช้สอบ I-NET ด้วย”

(ผู้สอนอุสมาน มะ 8, สิงหาคม 58)

“ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/อ.ฮ.1426 ใช้หลักสูตรนี้หลักสูตรเดียว สะดวก ไม่ต้องหาซื้อที่อื่นให้ยุ่งยากเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุน แจกหนังสือกับเด็กๆด้วย”

(ผู้สอนมายีดี๊ะ แวอาลี, 9 สิงหาคม 58)

“ใช้หนังสือที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจก กับหนังสือของหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/อ.ฮ.1426 และหนังสือที่ทางศูนย์ฯเขียนขึ้นมาเอง”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548 / ฮ.ศ.1426 เป็นส่วนใหญ่”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อตันัน สื่อแม, 17 พฤศจิกายน 58)

2. หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนที่นอกจากหลักสูตรอิสลามศึกษา
 ฟ้าฎอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426

นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรอื่นๆที่เข้าร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษาฟ้าฎอีนประจำมัสยิด
 พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 ซึ่งเป็นหลักสูตรเก่าที่ใช้กันมายาวนานตั้งแต่เริ่มต้นการเรียนการสอนในศูนย์
 การศึกษาอิสลาม จนถึงการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เช่นหลักสูตรมัชลิส นราธิวาส เป็นหลักสูตร
 ที่รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตัวหลักสูตรมีส่วนคล้ายกับหลักสูตรอิสลาม
 ศึกษาฟ้าฎอีน ประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 , หลักสูตรปฐกอฟาตอณี หรือปีรกาสะ
 หลักสูตรเดิมเป็นหลักสูตรของประเทศมาเลเซีย ทางปฐกอฟาตอณี ได้นำหลักสูตรมาปรับใช้ในพื้นที่
 สามจังหวัดชายแดนใต้ , หลักสูตรปฐกอ ยิงอ , หลักสูตรปีรเตวี,หลักสูตรดารุสสาลาม (ส่วนใหญ่ใช้
 ในเครือข่ายของดารุสสาลาม) หลักสูตรดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่แล้วมีเนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย 14
 สาระ เนื่องจากมีการแยกการเรียนการสอนที่แตกต่างกันไปไม่ได้รวมเป็นสาระเดียวกันเหมือนกับ
 หลักสูตรอิสลามศึกษาฟ้าฎอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 ซึ่งวิชาภาษาอาหรับประกอบด้วย
 วิชานาหฺ(หลักไวยากรณ์) วิชาสอรัฟ (หลักการผัน) วิชามุหาคาซะฮฺ (การสนทนา) วิชาอิมลาอ
 (หลักการเขียน) วิชาอินชอ (หลักการเรียงความ) และวิชากีรออะฮฺ (หลักการอ่าน) รายวิชาทั้งหมดนี้
 จะแยกสอนเป็นการเฉพาะ และแยกคาบการเรียนการสอน บางศูนย์เพิ่มเป็นวิชานอกเวลา

ปัจจุบันศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ที่เลือกใช้หนังสือของหลักสูตร
 ดังกล่าวนั้นเลือกสอนเฉพาะรายวิชาเท่านั้น บางศูนย์แค่เลือกใช้เฉพาะเนื้อหาเท่านั้นเพื่อประกอบการ
 เรียนการสอนเพิ่มเติม จากการสังเกตศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดตรปียาตุลอิสลามมียะห์
 พบว่าการเรียนการสอนไม่เน้นในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง สอนในเนื้อหาที่ง่ายๆเหมาะสมกับวัยของ
 ผู้เรียน ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่ผู้สอนมีความชำนาญเพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่วนศูนย์การศึกษา
 อิสลามประจำมัสยิดอัลอิสลาห์ ใช้เอกสารที่ผู้สอนเตรียมมาเอง ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับ
 ผู้ให้สัมภาษณ์ผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

“ไม่ใช้หลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ที่ทางสำนักงานการศึกษาเอกชนหรือทาง
 องค์การบริหารส่วนตำบลแจก รับเอกสารเขามา แต่ไม่สอนตามนั้น เราจะ
 สอนด้วยวิธีของเรา ตามที่ถนัด”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟ้าฎอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ฮ.ศ.1426 บ้าง
 หลักสูตรปฐกออิงอบ้าง และหลักสูตรของปฐกอจังหวัดปัตตานี โดย
 ปกติแล้วจะสอนส่วนที่ง่ายๆเล่มไหนง่ายก็ใช้เล่มนั้น บางทีก็ปนกันไป ให้
 เด็กเข้าใจมากที่สุด”

(ผู้สอนมารียานิง ยา 16 สิงหาคม 58)

“หลักสูตรที่ใช้ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) มีหลายหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 1- หลักสูตรปฐกอก ฟาตอนี หรือปรีกาสอ ผมคิดว่าวิชาภาษาอาหรับไม่ค่อยถูกต้องมากนัก 2- หลักสูตรปฐกอก ยีงอ 3- หลักสูตรปรีเตวี 4- หลักสูตรมััจลิสนราธิวาส 5- หลักสูตรดารุสสาลาม ส่วนใหญ่ใช้ในเครือข่ายของดารุสสาลาม 6- หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีน ประจำมัสยิด พ.ศ.2548 / ฮ.ศ.1426 ส่วนใหญ่ทางศูนย์ฯ จะใช้หลักสูตรหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548 / ฮ.ศ.1426 เป็นหลักสูตรแกนกลางแค่ตั้งให้เป็นแกนกลาง ส่วนตอนนี้หลักสูตร 1-4 จะรวมเป็นหลักสูตรอันเดียวกันแล้ว คือมาจากที่เดียวกัน ที่เห็นแยกกันอยู่นั้นเป็นหนังสือเก่าที่เขายังใช้อยู่”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

“ใช้หลักสูตรต่างๆไปที่คิดว่าสอนได้ และหาง่ายที่สุด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ซอฮิบูลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

4.1.2 ด้านวิธีการกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการพรรณนาและบรรยายสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนวิธีการบรรยายพรรณนาเป็น 3 ขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการจัดการเรียนการสอนต่างๆไป กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประเมินผลการเรียนการสอนของแต่ละคาบ

วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) โดยส่วนใหญ่เป็นรูปแบบที่คล้ายๆกันเกือบทุกศูนย์ฯซึ่ง มีความแตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อย

1) ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน

การนำเข้าสู่บทเรียนของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส มีแนวทางที่เกือบคล้ายกันทั้งหมดซึ่งด้วยวิธีการ ให้สละม ทักทายเป็นภาษามลายู ถามทุกข์ สุข ของผู้เรียนพร้อมให้คำแนะนำหรือหน้าที่หัด(ตักเตือน) จากนั้นผู้สอนจะให้ผู้เรียนอ่านคู่มือพร้อมๆกันภายใต้การนำของผู้สอน บางศูนย์ฯให้ผู้เรียนนำบทคู่มือเพื่อให้เด็กได้แสดงออก จากนั้นทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา จากการสังเกตพบว่า

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 1 การนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านคู่มือเพื่อความ
ง่ายต่อการงาน จากนั้นให้ผู้เรียนท่องจำบทเรียนเก่าเรื่อง
อวัยวะของร่างกายสอนแบบเพลงและท่าเต้น พร้อมทั้งให้
ผู้เรียนชี้ไปที่อวัยวะต่างๆในร่างกาย

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 2 เริ่มด้วยการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการแจ้งหัวข้อการเรียนการ
สอน และให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนเก่า

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 3 เริ่มด้วยแจ้งหัวข้อการเรียนการสอน อย่างเดียว

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 5 แจ้งหัวข้อการเรียนการสอน การนำเข้าสู่บทเรียนไม่มีความ
น่าสนใจ ผู้สอนให้ผู้เรียนเปิดหนังสือหน้าที่จะเรียนแล้วให้
ผู้เรียนเขียนตาม จากนั้นอธิบายเนื้อหาและยกตัวอย่างบน
กระดาน แจกแจกรายละเอียดการเรียนการสอน พร้อมด้วย
ทบทวนบทเรียนเก่า

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 6 เลือกหัวข้อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การนำเข้าสู่
บทเรียนมีความน่าสนใจ กล่าวคือ ด้วยวิธีการ ถามตอบเป็น
ภาษาอาหรับสิ่งรอบๆตัว พร้อมทั้งให้ผู้เรียนชี้ให้ถูกต้อง ซึ่งผู้เรียน
สนุกสนานมากตอบได้บ้างไม่ได้บ้าง จากนั้นผู้สอนเริ่มเข้าสู่
บทเรียน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 7 ให้ผู้เรียนเปิดหนังสือหน้าที่จะเรียน แล้วแจ้งหัวข้อการสอน
จากนั้นทบทวนบทเรียนเก่า

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 8 การนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนาเป็นภาษาอาหรับ ผู้เรียนมี
ความจำในบทสนทนาดีเนื่องจากผู้สอนทบทวนทุกคาบ และมี
การเพิ่มเนื้อหาการสนทนาที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากนั้นแจ้งหัวข้อ
การเรียนการสอน

โดยสรุปแล้วอาจจะกล่าวได้ว่าการนำเข้าสู่บทเรียนของผู้สอนประจำศูนย์การศึกษา
อิสลาม(ตาดีกา) มีความแตกต่างกัน กล่าวคือขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน ว่าสามารถ
ดึงดูดความสนใจของเรียนได้มากแค่ไหน ซึ่งผู้สอนที่ได้รับการอบรมบ่อยๆจะสามารถให้ความน่าสนใจ
มากกว่าเพราะมีวิธีการที่หลากหลาย

2) ชั้นสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัด
นราธิวาส มีลักษณะที่คล้ายๆเช่นกัน เริ่มด้วยการแจ้งหัวข้อการเรียนการสอนของวันนี้ ให้ผู้เรียนเปิด
หนังสือหน้าที่จะสอน จากนั้นผู้สอนจะอ่านให้ผู้เรียนฟังก่อน แล้วให้ผู้เรียนอ่านตามผู้สอน 3-5 รอบ

เมื่อผู้เรียนพออ่านได้แล้ว ก็ให้หีบสมุดขึ้นมาเขียนประมาณ 5-10 บรรทัด เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ให้ท่องจำคำศัพท์ในบทเรียนประมาณ 10 – 20 นาที

ตัวอย่างเช่น การท่องคำศัพท์ที่เป็นชื่อสัตว์ต่างๆในภาษาอาหรับ
 อรรนาบุน อรรนับ (กระต่าย)   บัตตุน อีตะตะ (เปิด)
 ทิมส่าห์ บูวายอ (จระเข้)   เซารุน เลอมบู (โค) ... เป็นต้น

จากนั้นให้ผู้เรียนเข้ามาท่องจำต่อหน้าผู้สอน ที่ละคนพร้อมส่งงานที่เขียนตามคำสั่งเขียนในคาบเรียน สำหรับผู้เรียนที่ขยันเรียนและขยันท่อง จะเข้ามาท่องจำในเวลาเรียน ส่วนที่เหลือที่ไม่ค่อยสนใจเรียน จะไม่เข้ามาท่องจำ จะเล่นเป็นส่วนใหญ่ จนหมดเวลาเรียนคาบวิชาภาษาอาหรับ ผู้สอนมักจะกล่าวว่า สำหรับใครที่ยังไม่ท่องจำและยังไม่ส่งงาน ให้ท่องจำและส่งงานคาบหน้า(สัปดาห์ต่อไป) การส่งงานและท่องจำคาบต่อไปโดยส่วนใหญ่แล้วมีผู้เรียนแต่ไม่กี่คนเท่านั้นที่จะส่งงานและเข้ามาท่องจำ ผู้เรียนบางคนไม่เคยส่งงานและท่องจำแม้แต่ครั้งเดียวตลอดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ (ปาตีเมาะ ทะละ, 2 กันยายน 58) กล่าวว่า “ผู้เรียนไม่ค่อยส่งงาน ผู้เรียนบางคนไม่เคยทำเลยด้วยซ้ำ”

ผู้สอนบางคนสอนโดยใช้ทำนองการร้องเพลงโดยส่วนใหญ่ใช้กับการเรียนการสอนระดับ1-ระดับ 3 ให้ผู้เรียนร้องเพลง พร้อมประกอบท่าทาง เพื่อให้ผู้เรียนจำเรื่องราวและความหมายต่างๆในบทเพลง ซึ่งบทเรียนที่เป็นทำนองนั้น มีไม่กี่เพลงเท่านั้น เช่น เรื่อง อวัยวะในร่างกาย จำนวนนับ ตัวอักษร และอุปกรณ์ต่างๆ บทเพลงส่วนมากมีที่ไม่เกี่ยวกับวิชาภาษาอาหรับ

ตัวอย่างบทเพลง เช่น เพลงจำนวนนับ

วาหิดุน สาคู (1)	อิสนานุน ดูวา (2)	สาลาสาตุน ตีมอ (3)
อรรบาอาตุน อัมปัต (4)	คอมสาตุน ลีมอ (5)	สีตตาตุน อานัม (6)
สาบาอาตุน ตูญฮุ (7)	สามานียาตุน ลาปัน (8)	ตีสอาตุน สีมปีลัน (9)
อาซารอตุน สือบูโลฮุ (10)		

จากการสังเกตศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) บ้านรือเปาะ, ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ฟีจรุลอิสลาม,ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) นูรุลอียาดัต ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนในรูปแบบการร้องเพลง เพื่อให้ผู้เรียนจำคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น

ส่วนในระดับตาดีการะดับ 4 – ระดับ 6 ผู้สอนโดยส่วนใหญ่จะสอนแบบบรรยาย ในเรื่องของหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ การสอนรูปแบบนี้ชาวบ้านเรียกว่า สอนแบบปอเนาะ² คือผู้สอนจะอธิบาย และบรรยายให้ฟังถึงเนื้อหาการเรียนการสอน ซึ่งผู้สอนพูดคนเดียว ผู้เรียนได้แต่ฟังเพียงอย่างเดียวผู้เรียนจะสนใจหรือไม่สนใจก็ได้ เมื่ออธิบายและบรรยายเสร็จก็สั่งให้ผู้เรียนเขียนในบทเรียนที่ได้อธิบาย บางก็สั่งให้ทำแบบฝึกหัด ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในเนื้อหาเลย ถือได้ว่าการสอนในลักษณะนี้สอนแบบผ่านๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่ามิอะไรบ้าง โดยที่ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับบทเรียนเลย และใช้วิธีการร้องเพลงบ้างในบางครั้ง

การเรียนการสอนภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการอ่าน การเขียน ท่องจำ สำหรับระดับ 1 – ระดับ 3 และการอธิบายระดับ 4 – ระดับ 6 เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ คำว่าอ่านออกเขียนได้เป็นคติสำหรับผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เรียน การเรียนการสอนจึงจำเป็นได้แค่อ่านออกเขียนได้เท่านั้นเพราะมักคิดว่าการอ่านออก เขียนได้ก็บรรลุผลสำเร็จแล้ว จึงมักใช้ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนประกอบการเรียนทุกวิชาเลยทีเดียว ดังตาราง 4.1

² ปอเนาะ” ตามความเข้าใจของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สถานศึกษาหรือสถานที่อบรมจริยธรรมอิสลามและปฏิบัติศาสนกิจของชาวไทยมุสลิม มีผู้รู้ที่ เรียกว่า “โต๊ะครู” คอยดูแลหรือเป็นผู้นำในการอบรมและสั่งสอนหลักศาสนาให้กับเยาวชนหรือผู้ประสงค์จะเรียนรู้เรื่องศาสนาเพื่อปฏิบัติศาสนกิจประจำวันให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนา

รูปแบบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) สามารถแยกตามสาระเนื้อหา ดังนี้

ระดับชั้น	หลักไวยากรณ์	การอ่าน	การเขียน	การท่องจำ	การสนทนา
1	-อ่านตาม ³ -เขียน ⁴	-อ่าน 3-5 รอบ ⁵	-เขียน 5-10 บรรทัด	-10-20 นาที ⁶	-อ่านตาม -เขียน
2	-อ่านตาม -เขียน	-อ่าน 3-5 รอบ	-เขียน 5-10 บรรทัด	-10-20 นาที	-อ่านตาม -เขียน
3	-อ่านตาม -เขียน -อธิบาย	-อ่าน 3-5 รอบ -อ่านทีละคน	-เขียนตาม หนังสือ	-10-20 นาที	-อ่านตาม -เขียน
4	-อ่านตาม -เขียน -อธิบาย -บรรยาย	-อ่าน 3-5 รอบ -อ่านทีละคน	-เขียนตาม หนังสือ -เขียนตามคำ บอก	-10-20 นาที	-อ่านตาม -เขียน
5	-อ่านตาม -เขียน -อธิบาย -บรรยาย	-อ่าน 3-5 รอบ -อ่านทีละคน	-เขียนตาม หนังสือ -เขียนตามคำ บอก	-10-20 นาที	-อ่านตาม -เขียน -สนทนา*
6	-อ่านตาม -เขียน -อธิบาย -บรรยาย	-อ่าน 3-5 รอบ -อ่านทีละคน	-เขียนตาม หนังสือ -เขียนตามคำ บอก ⁷	-10-20 นาที	-อ่านตาม -เขียน -สนทนา*

ตารางที่ 4.1 รูปแบบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส

* หมายถึง การเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ใช้ทักษะการสนทนาน้อยมาก บทสนทนาโดยส่วนใหญ่จะให้ผู้เรียนอ่านตาม และให้ผู้เรียนอ่านเป็นคู่สนทนาเท่านั้น

³ให้อ่านตามผู้สอน

⁴ให้ผู้เรียนเขียนตามกระดาน หรือตามหนังสือ

⁵ให้ผู้เรียนอ่านประมาณ 3-5 รอบ

⁶ให้เวลาผู้เรียนท่องจำประมาณ 10 - 20 นาที

⁷ให้ผู้เรียนเขียนตามคำผู้สอนบอก

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ทั้งหมด มีศูนย์การศึกษาแห่งเดียวเท่านั้นที่สอนโดยวิธีการสนทนาและเน้นให้ผู้เรียนฟังเป็นภาษาอาหรับ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและภาษาไทยเล็กน้อยในการสอน

โดยเฉลี่ยแล้วชั่วโมงการเรียนการสอนต่อคาบ 30 - 40 นาที ส่วนเวลาที่ผู้สอนทำการเรียนการสอนจริงๆนั้น เพียงแค่ 10 นาที เท่านั้น นอกจากนั้นผู้เรียนจะเล่นในห้องเรียน ผู้เรียนบางคนแอบออกไปเล่นข้างนอก ซึ่งผู้สอนหลายท่านไม่สามารถดูแลผู้เรียนอย่างทั่วถึง ส่วนการดำเนินกิจกรรมในห้องเรียนนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วมีการทำกิจกรรมเพียง 20 % เท่านั้น อีก 80% สอนในเนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีการจัดกิจกรรมน้อยมากเนื่องด้วยเวลาไม่เพียงพอสถานที่ไม่อำนวยความสะดวกและประกอบด้วยผู้สอนที่ไม่มีการเตรียมการสอน จึงทำให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปตามบทเรียนเท่านั้น เช่นจากการสังเกต

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 1 หลังจากการนำเข้าสู่บทเรียนผู้สอนเริ่มด้วยการชี้แจงบทเรียนใหม่บอกหัวข้อการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ อธิบายเนื้อหา และแจกแจงรายละเอียดต่างๆ การสอนเน้นในเรื่องการท่องจำและการเขียน ผู้สอนมีเทคนิคที่หลากหลาย มีความกระตือรือร้น ผู้สอนพยายามสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้ความใส่ใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สอบถามตลอดเวลา กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนของผู้เรียน ตามเนื้อหา วัตถุประสงค์และเวลาในการสอน วิธีการสอนทำให้ผู้เรียนมีความสนใจตลอดเวลา มีความสนุกสนาน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 2 ผู้สอนให้ผู้เรียนนับ 1-20 ผู้สอนตอบโต้บ้างไม่ได้บ้าง และให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดในห้องเรียน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 4 ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนตาม จากนั้นให้อ่านตาม 3 รอบ แล้วให้ผู้เรียนอ่านพร้อมๆกัน และอ่านทีละคน การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ ผู้เรียนบางคนอ่านได้ บางคนก็อ่านไม่ได้ กิจกรรมและหัวข้อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเรียนของผู้เรียน ตามเนื้อหา และเวลาในการสอน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 5 ผู้สอนเน้นในเรื่องการจำคำศัพท์ด้วยภาพประกอบ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 6 สอนด้วยวิธีการท่องจำ เน้นให้อ่านออกเขียน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 7 ผู้สอนอ่าน อธิบายเนื้อหา และบรรยายในเนื้อหาเท่านั้นโดยไม่ได้สนใจผู้เรียนว่ามีความเข้าใจหรือไม่อย่างไร ใช้วิธีการเรียนสอนแบบบอแนะแต่วิธีการและการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสนใจ ผู้เรียนบางคนเปิดหน้าอื่น ผู้เรียนบางคนไม่มีหนังสือ ผู้เรียนบางคนหลับ และผู้เรียนบางคนขีดเขียนเพื่อฆ่าเวลา

ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดิกา) อำเภอจะแนะะ จังหวัดนราธิวาสและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียน อ่าน และท่องจำคำศัพท์ ประจำบทเรียน สอนประมาณ 30 นาที บางวันให้เด็กๆวาดรูป แล้วเขียนคำศัพท์”

(ผู้สอนมะกอรี ตูวาแฮ , 15 สิงหาคม 58)

“ส่วนใหญ่ผู้สอนจะสอนแบบอธิบายสำหรับผู้เรียน ระดับ 5 ระดับ6 สอนเรื่องนาฮู สอรัฟ แล้วก็ อิมลาอ สำหรับผู้เรียน ระดับ1-ระดับ4 เน้นให้อ่าน เขียน ท่องจำคำศัพท์”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูลู, 8 สิงหาคม 58)

“จะเน้นให้เด็กๆจำคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ผ่านร้องเพลง แสดงท่าทางชิ้นส่วนต่าง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา เน้นให้จำเรื่องตัวเลข นับได้ สอนแบบอธิบายน้อยมาก เวลาอธิบายเด็กไม่ค่อยสนใจเรียนเท่าไร แล้วก็ให้อ่านเขียนเยอะๆ ในแต่ละสัปดาห์จะเรียน 2 คาบ แบ่งเป็นทักษะทางภาษา 1 คาบ แล้วก็หลักไวยากรณ์ 1 คาบ ที่นี้คณะกรรมการศูนย์ให้ร่วมมือเป็นอย่างดีการทำกรเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆสะดวก และรวดเร็วด้วย”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“เน้นในเรื่องการอ่าน การเขียน การท่องจำ ใช้เวลาสอนโดยส่วน 45 นาที มีกิจกรรมเสริมเล็กน้อยๆ แต่โดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมเท่าไร เวลาเรียนต่อสัปดาห์ก็ไม่พอ เอกสารประกอบเรียนการสอน สอนไม่เคยหมดเลย อย่างมากก็ ครั้งต่อครั้ง วันหยุดก็เยอะ เวลาเรียนสามัญชอบจัดกิจกรรมช่วงเสาร์ อาทิตย์ วันเวลาของศูนย์ฯก็ต้องปิดลงไปด้วย เวลาไม่เพียงพอต่อการเรียนการเลย”

(ผู้สอนอุสมาน มะ, 8 สิงหาคม 58)

“เน้นการอ่าน อธิบาย ท่องจำ แล้วเขียน จะมีเล่นเกมบ้าง ร้องเพลง บางทางเราจะมีกิจกรรมบ่อยครั้ง ที่นี้เด็กน้อย ประมาณ 60 คน เวลาจัดกิจกรรมง่ายควบคุมเด็กทั่วถึง บางทีก็ปล่อยให้เด็กๆเล่นไปเลย”

(ผู้สอนมายีตะ แวอาลี, 9 สิงหาคม 58)

“เน้นการอ่าน เขียน ทำแบบฝึกหัด ท่องเป็นบางส่วน ผู้สอนภาษาอาหรับ ที่นี้พอมีความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับบ้าง ในบางส่วน คะแนนสอบ I-NET ปีที่แล้วอยู่ในระดับปานกลาง”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“ส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่อง อ่าน เขียน ท่องจำ เพิ่มเติมบ้างในบางส่วน เด็กๆป.1 เน้นในเขียนอย่างเดียว ส่วนป.5-ป.6 สอนในเรื่องนาฮู ซอร์ฟ แยกสอนเป็น 2 คาบ ภาษาอาหรับสอนต่างหาก นาฮู ซอร์ฟ สอนต่างหาก ทุกปีจะมีกิจกรรมค่าย มีค่ายภาษาอาหรับเพิ่มมาบ้าง”

(ผู้สอนมารียานิง ยา, 16 สิงหาคม 58)

“ป.6 จะเริ่มสอนด้วยการทักทาย ถามชื่อ และการใช้ชีวิตประจำวัน และจะบอกที่มาและความสำคัญของเนื้อหา และความสำคัญของภาษาอาหรับ เช่นจะบอกว่า ภาษาอาหรับเป็นภาษาของอัลกุรอาน เป็นภาษาของอิสลาม เป็นภาษาของทุกคน ประมาณนี้ การทักทายของแต่วันจะเพิ่มประโยชน์เรื่อยๆของเราไม่ลืมจะทวนของเก่าแล้วเพิ่มข้อความใหม่ แค่ 1 ประโยคเท่านั้น ทำแบบนี้ทุกสัปดาห์ เด็กทุกคนจะจำ เพราะเราย้ำซ้ำๆ นาฮู ซอร์ฟ และกออิดะฮ์ต่างๆเราก็อสอน สอนพื้นฐานให้รู้แค่นั้นเอง ส่วนชั้นอื่นๆ เน้นในเรื่องการให้ความหมายคำศัพท์ ฟัง ท่องจำ อ่านแล้วก็เขียน”

(ผู้สอนมะจูกี บาโด, 16 สิงหาคม 58)

“วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในปัจจุบัน เน้นในเรื่องการอ่าน เขียน และท่อง เท่านั้น ไม่ค่อยใช้ทักษะการฟังและพูด ไม่เข้าใจในหลักการสอน ไม่ได้แยกสาระการเรียนรู้ต่างๆที่ทางหลักสูตรเข้าไปให้ สาระมา 8 สาระ แต่ทางศูนย์ของเราเห็นไม่พอเพิ่มอีกไม่รู้เท่าไร มี 20 ความจริงให้มีแค่วิชาภาษาอาหรับอย่างเดียวก็พอ ไม่ต้องเพิ่มวิชา อิมลาอ อิมสาค นาฮู ซอร์ฟ ญุมียะห์ ให้ท่อง นาสอรอ นาสอรอ นาสอรู ให้ผู้เรียนตั้สรีฟ อะไรด้วย ให้มีแค่เรียนเรื่องคำ อ่าน ความหมาย พอ ประถม 4-6 ให้แยกได้ว่าอัน อิสหม ฟอล ศอรฟ ใช้เนื้อหาบรรยายเท่านั้น ไม่ต้องไป

อธิบายทฤษฎีต่างๆ ผู้เรียนไม่ชอบ มันไม่เหมาะสม เด็กไม่รู้เรื่องหรือทำ ให้เด็กไม่ชอบ ไม่อยากเรียนภาษาอาหรับไม่เหมือนเด็กสมัยก่อนที่กลัวครู แต่เดี๋ยวครูกลัวเด็ก ผู้สอนยังหาว่าหลักสูตรไม่ถูกต้อง ไม่รู้ว่าเคยเปิดอ่าน บ้างไหม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

“ วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ สอนตามหนังสือ หนังสือมาในลักษณะไหนก็สอนลักษณะนั้น ปกติการเรียนการสอนภาษา ต้องเรียนทฤษฎี 20% กิจกรรม80% แต่ที่บ้านเรากลับกัน ทฤษฎี80% กิจกรรม 20% อาจไม่ถึงด้วยซ้ำ กิจกรรมก็พามีทุกปี ปีละหลายครั้งด้วย แต่ไม่กิจกรรมวิชาการเสริมสร้างบทเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมภาษา อาหรับไม่เคยเห็นเลยด้วยซ้ำ รูปแบบการเรียนในลักษณะนี้ถือว่าไม่ถูกต้อง ผมยังรู้สึกสงสารผู้สอน และผู้เรียน ที่ดำเนินการเรียนการสอนที่ผิดๆ มา ตลอดๆ ไม่มีเทคนิค ไม่มีจิตใต้สำนึก และการบริหารที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อัดนัน สือแม, 17 พฤศจิกายน 58)

“วัตถุประสงค์ สภาพการเรียนการสอนภาษาอาหรับเด็กบ้านเรา ให้อ่านได้ พอ ให้ฟังบ่อยๆ แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว ผลตอบรับเด็กสามารถอ่านได้ พอ เขียนได้ ในเรื่องการสื่อสารค่อยเป็นค่อยไป บางคนสอนได้ถูกต้องถ้าสอน เด็กเล็ก พอสอนเด็กโต สอนอธิบาย ซึ่งไม่ถูกต้อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ซอฮิบุลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

3) ชั้นสรุปและประเมินผลการเรียนการสอนของแต่ละคาบ

ชั้นสรุปหรือชั้นประเมินการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาสโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นแนวทางที่เกือบคล้ายกันทุกศูนย์ฯ นั่นคือการ ทบทวนบทเรียน โดยให้ผู้เรียนอ่านและท่องบทเรียนพร้อมๆกัน ที่ดำเนินการเรียนการสอนในคาบนั้น ผู้สอนบางท่านก็สั่งการบ้าน แต่การสั่งการบ้านนั้นน้อยมาก จากการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนพบว่า

“ ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ส่วนใหญ่ไม่ ค่อยได้สั่งการบ้านกันเท่าไร ถ้าสั่งแล้วเด็กไม่ค่อยส่ง กลับไปกองไว้ที่บ้าน ผู้ปกครองก็ไม่ค่อยได้สอบถามผู้เรียนถึงการบ้านเท่าไร ผู้เรียนเมื่อเลิก เรียน กลับถึงบ้านก็โยนกระเป๋าทิ้ง เก็บอีกทีก็สัปดาห์ต่อไป คือวันเรียน ตาดีกา”

(ผู้สอนปาตีเมาะ ทะละ, 2 กันยายน 58)

“การสั่งการบ้านก็เหมือนไม่ได้สั่ง ผู้สอนส่วนใหญ่ก็เลยไม่สั่งให้ทำที่บ้าน
สั่งให้ทำในห้องเรียนเลย”

(ผู้สอนตอฮีเราะห์ ยะรัง, 23 สิงหาคม 58)

และเช่นจากการสังเกตศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะแนะ
จังหวัดนราธิวาสดังนี้

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 1 สั่งการบ้านให้ผู้เรียนท่องจำคำศัพท์ ในเนื้อหาที่เรียนวันนี้

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 2 ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดในห้องเรียนแล้วส่งในคาบ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 3 ให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนที่ได้เรียน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 5 ให้ผู้เรียนวาดภาพแล้วส่งในคาบ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม กิจกรรมการเรียนการสอนผ่าน
ไปโดยที่ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสนใจเลย

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 8 สรุบทบทเรียนได้ชัดเจนโดยทบทวนบทเรียนที่สอน การบริหาร
เวลาได้เหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหา ตั้งแต่เข้าจนเสร็จสิ้นการ
สอน

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด
(ตาดีกา) อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาสดังนี้

“การสรุบทบทเรียนโดยส่วนใหญ่ ทบทวนบทเรียน ให้ผู้เรียนอ่าน ท่องหรือไม่ก็ให้
ผู้เรียนเขียน แล้วส่งในคาบ ”

(ผู้สอนมารียานิง ยา, 16 สิงหาคม 58)

“โดยส่วนใหญ่แล้วจะจบบทเรียนโดยการทบทวนบทเรียน ให้ผู้เรียนอ่าน
และท่องจำบทเรียน ”

(ผู้สอนสุโรนี มะดาแฮ, 16 สิงหาคม 58)

4.1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้สอนและทรงคุณวุฒิพบว่า สื่อการเรียนการสอน
ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอเลย มีเพียงหนังสือเรียน และกระดานดำเท่านั้น เช่นจากการ
สังเกตศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาสดังนี้

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 1 ห้องเรียนแคบ ไม่เพียงพอกับจำนวนของผู้เรียน ห้องเรียนมืด
ไม่มีแสงสว่าง ใช้กระดานดำเป็นสื่อหลักในการสอน มีบัตรคำ

และรูปภาพประกอบการเรียนการสอนบ้าง ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ทำให้ผู้เรียนต้องแย่งกันดู อาคารเรียนเป็นอาคาร 2 ชั้น ปูนซีเมนต์ผสมไม้ พื้นชั้น 2 เป็นไม้ ผู้เรียนชอบวิ่งเล่นบนอาคารชั้น 2 จึงทำให้เกิดเสียงวิ่งเล่นดังมากทำให้ขัดจังหวะ และรบกวนการเรียนการสอน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 2 อาคารสถานที่ไม่มีความพร้อม สื่อประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ ไม่มีเลย ห้องเรียนมีขนาดเล็กมาก ซึ่งเป็นห้องเรียนรวมกันระหว่างห้องด้วยไม้กระดาน จึงทำมีเสียงรบกวนของผู้เรียนจากห้องอื่นเดินไปเดินมาข้ามระหว่างห้องเป็นจำนวนมาก ส่วนสื่อหลักในการเรียนการสอนมีเพียงกระดานดำกับหนังสือเรียนเท่านั้น หนังสือเรียนก็ไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียนอีกเช่นกัน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 4 สื่อที่เป็นเทคโนโลยีมีเพียงลำโพงเท่านั้น

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 5 รูปภาพตามผนังห้องเรียนมีเฉพาะบางห้องเท่านั้น มีบัตรคำเล็กน้อยแต่ไม่ค่อยได้ใช้

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 6 มีคอมพิวเตอร์ ทีวี และเครื่องเสียง แต่ไม่ค่อยได้ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอาหรับ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 7 ใช้เพียงเอกสารประกอบการเรียนการสอนเท่านั้น

ซึ่งมีความสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาสและผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น

“ส่วนใหญ่จะใช้รูปภาพในหนังสือเรียนเท่านั้น ซึ่งให้เด็กดูรูปภาพและอ่านคำศัพท์”

(ผู้สอนมะกอรี ดุวาเฮ, 15 สิงหาคม 58)

“โดยปกติแล้วก็มีแต่กระดาน หนังสือเรียน รูปภาพมินิดหน่อย บางวันก็ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวมาสอน ให้เด็กดูคำศัพท์ ฟังเพลงภาษาอาหรับ บางทีผู้เรียนเบื่อในบทเรียนเรื่องเดิมๆ ผมก็เอาคอมพิวเตอร์ส่วนตัวมาใช้ให้ผู้เรียนได้ดู ฟัง ที่นอกเหนือจากบทเรียนบ้าง”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูดู, 8 สิงหาคม 58)

“ทางเราจะทำสื่อขึ้นมาเอง เช่น บัตรคำ รูปภาพ ส่วนใหญ่แล้วเป็นรูปภาพวาดลงในกระดานบ้าง ตีตผนังบ้าง ก็ทำได้เท่านี้ ”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“ส่วนใหญ่มีแต่หนังสือเรียน ถ้ามีเวลาก็หาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เปิดให้เด็กๆดูเกี่ยวกับภาษาอาหรับ”

(ผู้สอนอุสมาน มะ, 8 สิงหาคม 58)

“จะใช้หนังสืออย่างเดียว ไม่มีสื่ออื่นเลยคะ ที่นี้เด็กน้อยก็จริง แต่สื่อต่างๆ ก็ไม่เพียงพอ เหมือนหนังสือเรียน ของป็นี่ ก็มาช้ากว่าเพื่อนๆสื่ออื่นๆก็ยิ่ง แล้วใหญ่มาบ้างไม่มาบ้าง ถ้าจะให้หาซื้อเองนะ ยากมาก งบประมาณพอด้วยคะ”

(ผู้สอนมายีตะ แวอาลี, 9 สิงหาคม 58)

“ส่วนใหญ่ มีหนังสือ แผ่นพับ บัตรคำ และรูปภาพ”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“ที่ศูนย์ของเรา มีทีวี หนังสือ สื่อที่ได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานบ้าง แล้วก็สื่อทำเอง มีรูปภาพติดผนัง ส่วนใหญ่มีแค่นี้แหละคะ”

(ผู้สอนมารียานิง ยา, 16 สิงหาคม 58)

“สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีหนังสืออย่างเดียว ไม่มีสื่ออื่นเลย ”

(ผู้สอนมะจูกี บาโต, 16 สิงหาคม 58)

“สื่อนี้ไม่ค่อยมีเลย หรือไม่มีว่าก็ได้ ถ้ามีบางท่านก็ใช้ไม่เป็น ถ้าเป็นคอมพิวเตอร์ ผู้สอนแก่ๆ ใช้ไม่ได้เลย สื่อรอบๆกายมีแต่ไม่มีเวลาใช้มันเลย ได้แต่สอนตามเนื้อหาอย่างเดียว แล้วก็ไม่นำการเสริมสร้างสาระ ไม่ค่อยตามหลักสูตร อีกอย่างเวลาจะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จึงไม่มีเวลาใช้สื่อการสอนเลย เน้นแต่เนื้อหาอย่างเดียวกลัวสอนไม่จบ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

“สื่อโดยส่วนใหญ่ใช้หนังสืออย่างเดียวซึ่งรูปภาพตามหนังสือ รูปออกมาอย่างไรก็แปลตามนั้น จนบางครั้งความหมายไม่ตรงกันเลย เพราะหนังสือที่เราใช้ไม่มีสีส้น เป็นภาพกลางๆ ร้ายๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ถ่ายเอกสารซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนไม่เห็นอะไรเลย ไม่มีความดึงดูดเลย เปิดที่เรจามทุกครั้ง นี้คือข้อเสียที่ยังคงอยู่อย่างยาวนานถึงปัจจุบัน สื่ออย่างอื่นเพิ่มเติม อาจไม่มีเลยด้วยซ้ำเพราะมันมีน้อยมาก ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อดันัน สื่อแม , 17 พฤศจิกายน 58)

“สื่อนั้นมีแหละ แต่ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่ค่อยได้ทำ ไม่มีเวลาใช้คือส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน มีแต่เขียนในกระดาน ให้ดูรูปภาน้อยๆ”
(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ชอฮีบูลบะห์รี บินโมง 17 พฤศจิกายน 58)

โดยสรุปแล้วสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน มีกระดานดำ และหนังสือเรียนโดยส่วนใหญ่ มีสื่ออื่นประกอบบ้างเล็กน้อย เช่น บัตรคำ และรูปภาพ

4.2 สภาพปัญหาการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

จากการสังเกตการเรียนการสอนและการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด และผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลตามรายละเอียด โดยจำแนกตามขอบเขตการศึกษา 1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน 2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน. 3. ด้านสื่อการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ปัญหาด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยขอจำแนกผลการศึกษาออกเป็นข้อๆ ดังนี้

หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาสมีหลักสูตรและเอกสารที่ประกอบการเรียนการสอนที่หลากหลายจนไม่รู้ว่ทางศูนย์ฯใช้หลักสูตรและเอกสารไหนเป็นหลักสูตรแกนกลาง จึงทำให้หลักสูตรไม่เป็นเอกภาพ กล่าวคือการใช้ร่วมกันที่ไม่สอดคล้องกัน ผู้สอนอยากสอนเอกสารใดและหลักสูตรใดผู้สอนเลือกตามความสะดวก และความถนัดของผู้สอน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่า

“มีหลักสูตรที่หลากหลายเกินไปเช่น 1- ปุสตากอ ฟาตอนี หรือปี้รกาสอ วิชาภาษาอาหรับไม่ค่อยถูกต้องเท่าไร 2- ปุสากอ ยีงอ 3- ปี้รเตวี 4- มัจลิสนราธิวาส 5- ดารุสสาลาม ส่วนใหญ่ใช้ในเครือข่ายของดารุสสาม 6- หลักสูตรอิสลามศึกษาฟรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548 / ฮ.ศ.1426 ใคร

อยากสอนหลักสูตรไหน ก็เลือกสอนหลักสูตรนั้นโดยที่ไม่เข้าใจเนื้อหาหลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

ผู้สอนไม่สอนตามหลักสูตรที่กำหนดให้ หลักสูตรที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของการเรียนการสอนคือหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 จากการสังเกตพบว่าผู้สอนไม่สอนตามหลักสูตรที่รัฐบาลกำหนดให้ และยังไม่สอนตามหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งอีกด้วย สอนตามความพอใจของผู้สอน อยากเอาหลักสูตรไหนมาสอนก็ได้ และยังเอาหลักสูตรอื่นๆ มาใช้ร่วมกันโดยคำนึงถึงสะดวกอย่างเดียว เพราะหลักสูตรมีความหลากหลายเกินไป อีกทั้งหนังสือของแต่ละหลักสูตรเองไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน จึงทำให้เอกสารประกอบการเรียนสอนไม่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ที่กล่าวข้างต้นและยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิอีกด้วย

“ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่สอนตามหลักสูตร เพราะไม่มั่นใจในตัวหลักสูตร ยากบ้าง ง่ายบ้าง ไม่เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตร”

(ผู้สอนนุรไอน์ บาโด, 2 พฤศจิกายน 58)

“สอนตามหลักสูตรทุกๆ ไปที่คิดว่าสอนได้ เอามาผสมกันจนเป็นอะไรก็ไม่รู้ ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ซอฮิบูลบะห์รี บินโมง 17 พฤศจิกายน 58)

“ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนไม่ค่อยมีปัญหา ถ้าจะมีก็มีแต่หนังสือไม่พอ”

(ผู้สอนมะกอรี ดูวาแฮ, 15 สิงหาคม 58)

ไม่มีการนิเทศหลักสูตร ไม่มีการนิเทศศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) การนิเทศหลักสูตรและการนิเทศศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา ให้ตรงกับวัยของผู้เรียนและบริบทสังคมที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และยังเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สอน ผู้เรียน เกิดความมั่นใจในการเรียนการสอนอีกด้วย ดังที่ผู้ทรงวุฒิได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ไม่มีหน่วยงานมาดูแลเฉพาะ เจ้าของหลักสูตรเองก็ไม่เคยมาตรวจสอบ ผู้สอนเองก็ไม่เข้าใจ ไม่เคยมีใครมาสอบถามเรื่องหลักสูตร เรื่องศูนย์ฯ หรือเรื่องอะไรก็ได้เกี่ยวกับศูนย์ ตอนนั้นก็มืองค์การบริหารส่วนตำบลมาดูแล ส่วนใหญ่แล้วจะเข้ามาดูแลแค่เรื่องของการกีฬา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อัครนัน สือแม, 17 พฤศจิกายน 58)

“การนิเทศเป็นเรื่องสำคัญ เป็นการกระตุ้นผู้สอนให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินการเรียนการสอน ที่ผู้สอนสอนเรื่อยๆตามประสานั้น เพราะไม่มีใครสนใจ แม้กระทั่งผู้ปกครอง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

ไม่มีการอบรมการใช้หลักสูตร ด้วยที่คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรไม่มีการนิเทศหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ยังขาดการอบรมการใช้หลักสูตรอีกด้วย มีการจัดอบรมบ้างแต่ไม่ต่อเนื่องและผู้ที่ไปอบรมก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับการจัดอบรมมากนัก เนื่องด้วยมีความจำเจ และอบรมไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ การให้การอบรมหลักสูตรในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) มีการอบรมจัดขึ้นทุกปีและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ผู้ที่เข้าอบรมโดยส่วนใหญ่เป็นผู้สอนเดิมๆ ส่วนผู้สอนใหม่ๆไม่ยอมเข้าร่วมอบรมและผู้เข้าอบรมไม่เคยนำความรู้มาเผยแพร่ให้ผู้สอนท่านอื่นๆ เพราะคิดว่าเสียเวลาและไม่ได้ประโยชน์กลับมา อีกทั้งผู้ให้อบรมไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้การเข้าร่วมอบรมเป็นเรื่องเดิมๆอีกเช่นกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่า

“ไม่มีการอบรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาผู้สอน ผู้นำไม่ใส่ใจดูแลศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) รับผิดชอบแต่เงินเดือนอย่างเดียว ส่วนผู้ปกครองเองก็ไม่ให้ความร่วมมือพอสมควร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

“ถ้ามีการอบรมก็ส่งแต่คนเดิมๆเข้าไปอบรมสอน ไปอบรมก็ไม่ได้ประโยชน์ ไม่ได้เคร่งครัดอะไร เหมือนไปฟังเฉยๆ ผู้สอนจึงไม่มีทักษะการสอนเลย แต่ศูนย์ของเราส่งให้ไปอบรมทุกคน แล้วก็ส่งทุกปีด้วย”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“ผู้สอนเป็นเรื่องไหนก็สอนเรื่องนั้น เพราะเราไม่มีการอบรมหลักสูตร และไม่ทำความเข้าใจด้านหลักสูตร ในด้านของหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีน ประจําสมัย พ.ศ.2548 / ฮ.ศ.1426 เป็นการรวมหนังสือ แต่การใช้ภาษาสูงเกินไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อัตรัน สือแม , 17 พฤศจิกายน 58)

เนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื่องจากบริบทสังคมบ้านเราเป็นชุมชนชนบทที่ังได้รับการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจําสมัย(ตาดีกา) นั้นส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในพื้นที่บ้านเรา เพราะหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่ใช้ในบริบทอื่น เรานำมาใช้ในบริบทบ้านเราซึ่งพื้นฐานผู้เรียนของเขา กับพื้นฐานผู้เรียนของสังคมเราต่างกันโดยสิ้นเชิง นั่นคือผู้เรียนของเจ้าของหลักสูตรเดิมมีพื้นฐานภาษาอาหรับบ้างพอสมควร และผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก แต่บริบทสังคมบ้านเราผู้ปกครองให้ความสำคัญกับเรื่องทำมาหากิน จนไม่มีเวลาดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ผู้สอน เข้าใจว่าหลักสูตรสูงเกินไป บางท่านบอกว่าต่ำเกินไป ผู้สอนจึงไม่ให้ความสำคัญกับหลักสูตร และไม่ทำความเข้าใจตัวหลักสูตรอย่างแท้จริงสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่า

“หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจําสมัย พ.ศ.2548/ฮ.ศ.1426 มันสูงเกินไปสำหรับเด็ก สอนยาก แล้วยังหนังสือที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล แจกเป็นหลักสูตรของปุสาวอนั้น ผมคิดว่าไม่เหมาะสม”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูดู , 8 สิงหาคม 58)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจําสมัย พ.ศ.2548/ฮ.ศ.1426 มันสูงเกินไป ผู้สอนไม่สามารถสอนได้ เด็กก็รับรู้ได้ยากด้วย ผู้สอนบางคนไม่ได้เรียนภาษาอาหรับแต่ก็มีความจำเป็นที่ต้องสอนภาษาอาหรับสอนแบบงูๆ ปลาๆ สอนไม่ค่อยเป็น บางศูนย์ไม่มีผู้สอนที่เรียนภาษาอาหรับเลย แต่ก็มี ความจำเป็น เพราะไม่มีใครจะสอน”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“หลักสูตรควรปรับปรุง และพัฒนาตลอดตามเวลาความเหมาะสม ให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย ”

(ผู้สอนอุสมาน มะ, 8 สิงหาคม 58)

“หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัธยม พ.ศ.2548/อ.ส.1426 ยากเกินไป เด็กไม่ค่อยมีพื้นฐาน บางคนได้ บางคนไม่ได้ ผู้สอนไม่ค่อยรู้ความหมายของศัพท์ ผู้สอนไม่ได้จบภาษาอาหรับด้วย”

(ผู้สอนมายี๊ะ แวอาลี , 9 สิงหาคม 58)

“หนังสือยากเกินไปสำหรับเด็ก”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 1 สิงหาคม 58)

“ไม่มีเวลาจัดทำเอกสาร หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัธยม พ.ศ. 2548/อ.ส.1426 สูงเกินไปสำหรับเด็ก ผู้สอนไม่เข้าใจเนื้อหาในบทเรียน”

(ผู้สอนมารียานิง ยา, 16 สิงหาคม 58)

“ผู้จัดทำหลักสูตรไม่ได้มีความรู้ทางด้านภาษาอาหรับ หลักสูตรไม่แน่นอน 4 ปีก็เปลี่ยนครั้ง ผู้เรียนผู้สอน ไม่ทันได้เข้าใจเนื้อหาที่แท้จริงเลย ผู้สอนเองก็ไม่มีความรู้เฉพาะทางด้านภาษา การเรียนการสอนจึงไม่มีความราบรื่น สอนตามใจผู้สอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.อดันน สือแม , 17 พฤศจิกายน 58)

“หลักสูตรไม่ตายตัว ใครเป็นวิชาไหนก็สอนวิชานั้น ผู้จัดทำหลักสูตรเองก็เหมือนกันไม่เชี่ยวชาญ ก่อนทำหลักสูตรเราควรลงพื้นที่ทำการวิจัยก่อนว่าเด็กสามารถรับรู้ได้แค่ไหน ที่นักศึกษาทำแบบนี้มันถูกแล้วอาจารย์เห็นด้วยมากๆเลยที่นักศึกษาพยายามศึกษาถึงเรื่องการเรียนในพื้นที่บ้านเรา มันเป็นปัญหาใหญ่มากๆ ที่ผู้จัดทำหลักสูตรไม่ใส่ใจ เลียนแบบหลักสูตรของคนอื่นมาใช้เป็นการดี แต่เด็กเราทำได้ไหม? เราควรทำวิจัยก่อนสำหรับผู้สอนเองตัวหลักสูตรมีไว้ครอบครองแล้ว แต่ไม่เคยได้เปิดอ่านเลย จึงสอนไม่ตรงตามหลักสูตร บางที่เราจะโทษหลักสูตรไม่ได้ ต้องโทษผู้สอนบ้าง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ซอฮีบูลปะห์รี บินโมง , 17 พฤศจิกายน 58)

ผู้สอนไม่เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตร จากการสังเกตผู้สอนหลายท่านที่ไม่เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตร ไม่เคยศึกษาหลักสูตร ตัวอย่างเช่นหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัธยม พ.ศ.2548 / อ.ศ.1426 ทางคณะกรรมการได้แจกจ่ายตัวเล่มหลักสูตร แนวทางการสอนและแผนการสอนอย่างชัดเจนแต่ผู้สอนไม่เคยได้เปิดอ่านตัวเอกสารเล่มนั้นเลย อีกทั้งยังขาดการอบรมการใช้หลักสูตร และอบรมการสอนอีกด้วย จากการให้สัมภาษณ์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวว่า

“ผู้สอนบางคนไม่ได้เรียนภาษาอาหรับแต่ก็สอนภาษาอาหรับแบบงูๆปลาๆ สอนไม่ค่อยเป็น บางศูนย์ไม่มีผู้สอนที่เรียนภาษาอาหรับเลย แต่ก็ต้องสอน เพราะไม่มีใคร”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“ผู้สอนไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูฮีนประจำ มัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 ผู้สอนไม่มีความรู้ทางการสอนภาษา อาหรับ ผู้สอนไม่มีความพร้อมในการสอน ผู้เรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับ การเรียนการสอนภาษาอาหรับ”

(ผู้สอนนุรไอน์ บาโด, 2 กันยายน 58)

“ผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาของหลักสูตร ไม่ใช่แค่ไม่มีความ เข้าใจในหลักสูตรฟัรฎูฮีนประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 แต่ไม่ เข้าใจทุกหลักสูตรเลย ผู้สอนส่วนใหญ่รู้จักสอนอย่างเดียว ผมคิดว่าผู้สอน ภาษาอาหรับที่สอนอยู่นั้น มีก็คนที่เข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง และสอนตรง ตามวัตถุประสงค์”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.อดัน สือแม , 17 พฤศจิกายน 58)

“สำหรับผู้สอนเองตัวหลักสูตรมีไว้ครอบครองแล้ว แต่ไม่เคยได้เปิดอ่าน เลย จึงสอนไม่ตรงตามหลักสูตร บางที่เราจะโทษหลักสูตรไม่ได้ ต้องโทษ ผู้สอนบาง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ซอฮียูลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

4.2.2 ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ปัญหาด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนใน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใน ลักษณะเดียวกัน ผู้วิจัยขอจำแนกผลการศึกษาออกเป็นข้อๆ ดังนี้

ขาดทักษะทางด้านภาษา จากการศึกษาพบว่า ทักษะทางด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญ มากในการเรียนการสอนภาษาอาหรับและภาษาอื่นๆ เพื่อเป็นการสื่อสารที่ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ สูงสุด ประกอบด้วยทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน

แต่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ใช้ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนเท่านั้น ทำให้ส่วนประกอบการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ ผู้เรียนสามารถ อ่าน และเขียนเท่านั้น ไม่สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาอาหรับได้อย่างถูกต้องจึงทำให้ผู้เรียนไม่ให้ความสนใจในการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มากนัก เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนของรัฐได้จัดแบบบูรณาการที่ผสมผสานทั้งการเรียนวิชาสามัญควบคู่กับวิชาอิสลามศึกษา ซึ่งผู้เรียนได้เรียนมาแล้วจากโรงเรียนสามัญจึงทำให้เด็กและผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ด้วยเช่นกัน เช่น จากการสังเกต

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)1 วิธีการสอนเน้นในเรื่องการท่องจำและการเขียน
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)2 ให้ผู้เรียนนับตัวเลขเมื่อเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะให้ผู้เรียน เขียนตาม แล้วก็อ่านตามผู้สอน
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)3 ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายภาพ เน้นให้ผู้เรียนอ่าน เขียน

ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่า

“วัตถุประสงค์การเรียนการสอนภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)ให้ผู้เรียนเน้นเรื่องการอ่าน ให้ถูกต้อง และแยกแยะให้ถูกต้องเท่านั้น นั่นคือให้รู้ศัพท์ที่จำเป็น ฟัง อ่าน พูด เขียน เท่าที่ได้ ไม่ใช่ไปเน้นในเรื่องหลักภาษา ไม่ต้องมีวิชานาฮู ซอร์ฟ ก็ได้ ผู้สอนไม่เข้าใจทักษะการสอนทางภาษา เช่น ให้นักเรียนเขียนตามกระดานอย่างเดียว โดยละทิ้งทักษะการฟัง พูด เวลาอ่านก็ให้อ่านอย่างเดียว ซึ่งมันไม่ถูกต้อง ต้องให้ฟัง อ่าน พูด เขียน ด้วย เวลาอธิบายก็อธิบายอะไรก็ไม่รู้ซึ่งผู้เรียนไม่รู้เรื่อง เชื่อเถอะสอนแบบนี้พรั่งนี้ก็ไม่มาเรียนแล้ว แถมไม่ชอบอีกด้วยที่แน่ๆคือสอนไม่ตรงกับวัตถุประสงค์”

(ผู้สอนมะจุกิ บาโด, 16 สิงหาคม58)

“วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในปัจจุบัน เน้นในเรื่องการอ่าน เขียน และท่อง เท่านั้น ไม่ค่อยใช้ทักษะการฟังและพูด ไม่เข้าใจในหลักการสอน ไม่ได้แยกสาระการเรียนรู้ต่างๆที่ทางหลักสูตรเข้าใจให้ สาระมา 8 สาระ แต่ทางศูนย์ของเราเห็นไม่พอเพิ่มอีกไม่รู้เท่าไร มี 20 แล้วมั้ง ความจริงให้มีแค่วิชาภาษาอาหรับอย่างเดียวก็พอ ไม่ต้องเพิ่มวิชา อิมลาอ อิมสาค นาฮู ซอร์ฟ ญุมมียะห์ ให้ท่อง นาสอรอ นาสอรอ นาสอรอ

ให้ผู้เรียนตีสรุฟ อะไรด้วย ให้มีแค่เรียนเรื่องคำ อ่าน ความหมาย พอ ประถม 4-6 ให้แยกได้ว่า อันไหน อิสหม ฟิอล และ หะรฟ ใช้เนื้อหา บรรยายเท่านั้น ไม่ต้องไปอธิบายทฤษฎีต่างๆ ผู้เรียนไม่ชอบ มันไม่เหมาะสม เด็กไม่รู้เรื่องหรือทำให้เด็กไม่ชอบ ไม่อยากเรียนภาษาอาหรับ ไม่เหมือนเด็กสมัยก่อนที่กลัวครู แต่เดี๋ยวนี้ครูกลัวเด็ก ผู้สอนยังหาว่า หลักสูตรไม่ถูกต้อง ไม่รู้ว่าเคยเปิดอ่านบ้างไหม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 ตุลาคม 58)

“ผู้สอนส่วนใหญ่ เวลาสอนเด็กจะสอนได้ถูกต้อง แต่เมื่อสอนเด็กโต ก็ สอนไม่ค่อย จึงจะสอนแบบอธิบายมากกว่า เพราะผู้สอนเองก็ไม่ค่อยมี พื้นฐานทางด้านวิชาภาษาอาหรับอยู่แล้ว”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ซอฮิบุลละห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

จำนวนผู้เรียนมากเกินไป จากการศึกษาพบว่า ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ในแต่ละห้องมีจำนวนผู้เรียนเกิน 20 คน ซึ่งห้องเรียนมี ขนาดแคบมาก สิ่งอำนวยความสะดวกก็ไม่เพียงพอกับผู้เรียน จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ทั่วถึง และ ทางศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ไม่สามารถจัดระเบียบห้องเรียนได้ เพราะจำนวน ผู้เรียนบางห้องมากเกินไปบางห้องน้อยเกินไป จากการศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) บ้านรีเปาะ มีผู้เรียนบางห้องมีจำนวนผู้เรียนเกือบ 50 คน และจำนวนผู้เรียนที่น้อยที่สุด ประมาณ 25 คน และ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ตัรปียะห์อิสลามียะห์ มีผู้เรียน บางห้องมากที่สุดจำนวน 45 คน และห้องน้อยสุดจำนวน 15 คน ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“แต่ละห้องเด็กเยอะเกินไปบางที่ควบคุมเด็กไม่ค่อยได้ ที่นี้เด็กเยอะเกิน ผู้สอนไม่เพียงพอ ห้องเรียนก็ไม่พอและแคบมาก ทางเราจึงไม่แยกห้อง และไม่รับเด็กอนุบาลเขามาเรียน”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูตู , 8 สิงหาคม 58)

ผู้สอนไม่เพียงพอ ผู้สอนเป็นตัวประกอบสำคัญในการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กับความรู้ จากการศึกษาพบว่า ผู้สอนที่สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอ จะนะ จังหวัดนราธิวาส โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวน 6 คน ผู้สอนทั้ง 6 คนบางศูนย์ฯไม่มีใครที่มีความรู้ ด้านภาษาอาหรับเลย แต่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเรียนการสอนเพราะไม่มีใครที่จะมาช่วยสอน

ผู้สอนส่วนใหญ่มาจากชาวบ้านในหมู่บ้านของต้นที่จบการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม บางคนก็ยังไม่จบการศึกษาและยังไม่มีความรู้เพียงพอประสบการณ์ทำงานน้อย ผู้สอนมักจะเป็นหนุ่มโสดและสาวโสดที่ว่างงานเมื่อมีงานทำหรือแต่งงานไปแล้วก็จะออกจากการสอน และผู้สอนที่อยู่ประจำมักเป็นผู้นำชุมชนเช่น อีหม่าม คอเต็บ ปีลาต เป็นต้น จะไม่ค่อยมีเวลาเข้าสอนมากนักผู้สอนโดยส่วนใหญ่ถือว่าการสอนในศูนย์ฯเป็นแค่อาชีพรอง ดังนั้นผู้สอนจะทำงานหลักก่อนเข้าสอนเช่นไปกรีดยางตอนเช้าและเข้ามาสอนตอน 8.00 น. บางท่านเข้ามา 10.00 น. และผู้สอนบางคนมาสอนบ้างและขาดสอนเป็นส่วนใหญ่

“เนื่องจากห้องเรียนไม่เพียงพอ ต้องกั้นกับกระดาน ทำให้เสียงรบกวนดังเกินไป ควบคุมเด็กอยากมาก เด็กๆชอบวิ่งไปวิ่งมา แล้วมาบนเปียนเวลาทำการเรียนการสอน เพราะผู้สอนไม่เพียงพอ จึงทำให้เด็กมีเวลาเล่นเยอะ ผู้สอนไม่ทันได้ดูแล ที่นี่ขาดแคลนผู้สอนมาก ไม่ค่อยเหมือนที่อื่นที่แย่งกันจะสอน แต่ที่นี่ไม่มีผู้ที่จะมาสอน ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ ไม่มีคนในพื้นที่เลย ส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยม 5 มัธยม 6 ที่เรียนปอเนาะแถวนี้ บางคนที่จบมาไม่มีงานทำก็มาช่วยสอนก่อนที่เขาจะเรียกตัวไปทำงาน ผู้สอนสลับเปลี่ยนตลอดทุกปี”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูฎู , 8 สิงหาคม 58)

“ผู้สอนสอนเรื่อยๆ สบายๆตามสภาพ ผู้สอนบางคนไม่มีแรงจูงใจในการสอน เป็นแค่โอกาสที่ได้เข้ามาสอน สอนผ่านๆ ถ้าผู้หญิงส่วนใหญ่จะเป็นคนโสด รอเวลาการแต่งงาน พอแต่งงานก็ออกจากการสอน ผู้ชายก็เหมือนกัน เหลือแต่คนเดิมๆ ที่สอนรู้อ่างไม่รู้บ้างเพราะไม่มีงานทำ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 กันยายน 58)

ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนภาษาอาหรับและไม่มีความรู้ในศาสตร์ที่สอน
จากการศึกษาพบว่า ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะระ จังหวัดนราธิวาสส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชานาเวียในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันปอเนาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ไม่มีความรู้และศาสตร์วิธีการสอน การสอนจึงเกิดจากการเลียนแบบโต๊ะครู และบรรดาผู้สอนในสถาบันที่ได้รับการศึกษา กล่าวคือ ผู้สอนได้รับการเรียนการสอนมาอย่างไร ผู้สอนก็จะสอนผู้เรียนอย่างนั้น จากการสังเกตผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่ ใช้ภาษาอาหรับน้อยมาก ผู้สอนบางท่านอ่านผิดและเขียนผิดอีกด้วยเช่น

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) 1 ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านตามผู้สอน แต่ผู้สอนอ่านผิด ผู้เรียนก็อ่านตาม ส่วนผู้สอนนั้นมีความกระตือรือร้น

และมีความตั้งใจในการสอนมากแต่ขาดความรู้ด้าน
ภาษาอาหรับ

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) 2 ผู้สอนไม่มีความรู้ด้านภาษาอาหรับ เป็นนักเรียนมัธยม
จากโรงเรียนในพื้นที่ส่งตัวแทนมาช่วยเหลือศูนย์
การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด
(ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“ผู้สอนไม่ชำนาญในเรื่องการสอนภาษาอาหรับ”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“ผู้สอนส่วนใหญ่สอนภาษาอาหรับมาหลายปี สอนตามประสบการณ์ แต่
ความรู้ที่แท้จริงไม่มีเลย แต่พอจะเป็นพื้นฐานการเรียนการสอนได้”

(ผู้สอนมารียานิง ยา, 16 สิงหาคม 58)

“เรามีความบกพร่องมากในเรื่องการสอน คือสอนเรื่อยๆ ไม่ได้เตรียมการ
สอนเข้ามาในห้องเรียนให้เปิดหนังสือ อ่าน เขียน แล้วก็ออก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ชอฮิบูลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

“ผู้สอนเองก็ไม่มีความรู้เฉพาะทางด้านภาษา การเรียนการสอนจึงไม่มี
ความราบรื่น สอนตามใจผู้สอน ผู้สอนเป็นเรื่องไหนก็สอนเรื่องนั้น
เพราะเราไม่มีการอบรมหลักสูตร และไม่ทำความเข้าใจด้านหลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 กันยายน 58)

สอนในรูปแบบเดิมๆ สืบเนื่องมาจากผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนภาษาอาหรับ
และไม่มีความรู้ในศาสตร์ที่สอน และได้รับการเรียนการสอนให้แบบเดียวกัน จึงศึกษาพบว่า การ
ดำเนินการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) เป็นไปตามการเรียนการสอน
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้สอนเคยเรียนในรูปแบบใดผู้เรียนก็จะเรียนในรูปแบบนั้น นั่น
คือ การท่องจำ การบรรยาย อธิบายเป็นประเด็นที่ยาว ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนเองก็ไม่เข้าใจ รูปแบบการ
สอนในลักษณะนี้เป็นการเรียนการสอนที่ดำเนินตั้งแต่รุ่นพ่อแม่จนมาถึงลูกหลานปัจจุบัน สอดคล้อง
กับการให้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“ทำไมเด็กเราเรียนภาษาอาหรับเป็น 10 กว่าปี แต่ไม่ได้เรื่องและพูด
ภาษาอาหรับไม่ได้เลย รวมถึงผมในสมัยก่อน ผมจะยกตัวอย่าง สมัยก่อน
เรียนภาษาอาหรับมีหนังสือเล่มเท่าๆ น้ำตาลๆ พอเห็นภาพบ้าง คือ

รูปภาพกับความหมายมันคนละอย่างกันเลย เช่น ตี รูปคือ คนถือไม้กำลังตีผู้เรียน ผู้เรียนจึงเข้าใจว่า ฏอโรบา คือ ตี และมากมาย ซึ่งตรงนี้เราต้องแก้ไข ปัจจุบันก็ยังมีอยู่ในลักษณะนี้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ชอฮีบูลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

“มีผู้สอนแก่ๆ ที่สอนแบบน่าเบื่อๆ สอนแบบเดิมๆ เพราะผู้สอนเองก็เบื่อเหมือนกัน สอนเรื่องเดิมมานานแล้ว ไม่มีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาตนเองและบทเรียน ผู้เรียนก็ไม่สนใจ เล่นตามประสาเด็กๆ ผู้สอนหนุ่มๆ สาวๆ อยู่ไม่นานก็ออก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อัดนัน สือแม , 17 พฤศจิกายน 58)

ขาดการเตรียมการสอน การเตรียมการสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สอนก่อนที่จะเริ่มดำเนินการสอน เป็นการวางแผน และเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของการสอน ได้แก่ วัตถุประสงค์ วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และวิธีวัดผลประเมินผล แล้วนำไปเขียนแผนการสอน และนำไปปฏิบัติ คือการสอนต่อไป จากการศึกษาพบว่า ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเตรียมการสอน เปิดดูเนื้อหาการเรียนการสอนไปพร้อมกับผู้เรียน จึงทำให้การดำเนินการสอนเป็นวิธีที่ง่ายๆที่ผู้สอนสะดวกและถนัดนั้นคือการอ่าน การเขียน และการอธิบาย สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“เรามีความบกพร่องมากในเรื่องการสอน คือสอนเรื่อยๆ ไม่ได้เตรียมการสอนเข้ามาในห้องเรียนให้เปิดหนังสือ อ่าน เขียน แล้วก็ออก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ชอฮีบูลบะห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

“การเตรียมการสอนเป็นส่วนที่สำคัญมากในการสอน โดยเฉพาะผู้เรียนวัยเด็ก ในศูนย์ของเราผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาเตรียมแผนการสอน เพราะให้เวลากับงานอื่นมากกว่างานสอน ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง, 29 กันยายน 58)

เวลาไม่เพียงพอ จากการศึกษาพบว่า เวลาที่ดำเนินการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)อำเภอจะนะะ จังหวัดนราธิวาส มีเพียง 2 วัน คือวันเสาร์ และ

วันอาทิตย์ จะดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ 8.00 น. – 16.00 น. การเรียนการสอนในแต่ละวัน 6 คาบ ถึง 8 คาบ การเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ มี 2 คาบ คาบละ 35 นาที ใน 1 สัปดาห์มีเพียง 01.10 ชั่วโมงเท่านั้น ยังมีวันหยุดของแต่ละเดือนที่ไม่สามารถดำเนินการเรียนการสอน มีกิจกรรมของโรงเรียนสามัญที่จัดในวันเสาร์และวันอาทิตย์ และร่วมด้วยผู้สอนที่มาบ้างไม่มาบ้าง ทำให้เวลาในการดำเนินการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“เวลาเรียนน้อยมาก แต่เนื้อหาการเรียนการสอนเยอะ พอสอนเยอะๆที่เดียวเด็กเบื่อ ไม่อยากเรียน แต่ละห้องเด็กเยอะเกินไปบางที่ควบคุมเด็กไม่ค่อยได้ คิดกิจกรรมอยากมาก เพราะเวลาไม่เพียงพอ พอจะทำกิจกรรมก็หมดเวลา ”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง, 8 สิงหาคม 58)

“ผู้สอนหลายท่านที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับ ผู้สอนให้ความอิสระกับผู้เรียนและผู้ปกครองมากเกินไป เวลาเรียนไม่เพียงพอ กิจกรรมน้อยมาก”

(ผู้สอนมะจุกี บาโด, 16 สิงหาคม 58)

“คาบเรียนเยอะเกินไป ทำให้ผู้เรียนขี้เกียจเรียน ผู้สอนพยายามสอนอย่างเต็มที่ กลัวผู้เรียนจะเรียนไม่พอตามเนื้อหา เวลาเรียนก็ไม่พอจึงทำให้จัดการกับการเรียนการสอนลำบากมาก”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“ทางโรงเรียนสามัญก็มีส่วนผิดบ้าง เอาเวลาเรียนตาดีกาไปจัดกิจกรรมของสามัญ ซึ่งเด็กต้องเลือกที่จะหยุดเรียนตาดีกา เพื่อที่จะทำกิจกรรมของโรงเรียนสามัญ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ชอฮิบูละห์รี บินโมง, 17 พฤศจิกายน 58)

ขาดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียน ร่วมคิด ร่วมทำ สามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติด้วย จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่ดำเนินในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) นั้นไม่ค่อยได้มีกิจกรรมทางด้านวิชาภาษาอาหรับและด้านวิชาการ และกิจกรรมที่ดำเนินส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งกิจกรรมที่

เป็นภาษาอาหรับนั้นแทบไม่ค่อยได้เห็น และไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมเลย โดยเฉลี่ยร้อยละ 20 เท่านั้นที่ดำเนินกิจกรรมเป็นตามแบบแผน จากการสังเกตกิจกรรมในการเรียนการสอนไม่ค่อยได้จัดเลย สอนตามหนังสืออย่างเดียวไม่มีการแทรกกิจกรรมเพิ่มเติม เนื่องจากเวลาไม่เพียงพอและไม่ได้เตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า กิจกรรมที่จัดทุกปีส่วนใหญ่แล้วเป็นกิจกรรมทางการกีฬา และเวที เช่นการแข่งขันฟุตบอล วอลเลย์บอล อนาคตอาจจะมีการให้สัมภาษณ์ของผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะเนาะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“ผู้สอนให้ความอิสระกับผู้เรียนและผู้ปกครองมากเกินไป เวลาเรียนจึงไม่เพียงพอ และจัดกิจกรรมน้อยมาก”

(ผู้สอนมะจุกี บาโด, 16 สิงหาคม 58)

“กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ค่อยได้จัดเท่าไร ทำให้กิจกรรมไม่เพียงพอ และไม่มีเวลาวางใจจัดกิจกรรมด้วย ถ้ามีกิจกรรมไม่ค่อยมีเกี่ยวกับภาษาอาหรับ ทางโรงเรียนสามัญชอบจัดกิจกรรมตามวันเวลาของการเรียนการสอนในศูนย์ พาเด็กไปเที่ยวบ้าง จัดกีฬาบ้าง กิจกรรมต่างๆ เวลาเรียนของศูนย์ฯจึงไม่เพียงพอ สอนไม่เต็มที่”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา, 15 สิงหาคม 58)

“เล่นเยอะเกินไป โดยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับภาษาอาหรับเลยออก ปกติการเรียนการสอนภาษาต้องเรียนทฤษฎี 20% กิจกรรม 80% แต่ที่บ้านเรากลับกัน ทฤษฎี 80% กิจกรรม 20% อาจไม่ถึงด้วยซ้ำ กิจกรรมกีฬามีทุกปี ปีละหลายครั้งด้วย แต่ไม่กิจกรรมวิชาการเสริมสร้างบทเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมภาษาอาหรับไม่เคยเห็นเลยด้วยซ้ำ รูปแบบการเรียนในลักษณะนี้ถือว่าไม่ถูกต้อง ผมยังรู้สึกสงสารผู้สอน และผู้เรียน ที่ดำเนินการเรียนการสอนที่ผิดๆมาตลอดๆ ไม่มีเทคนิค ไม่มีจิตใต้สำนึก และการบริหารที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.อดันัน สือแม , 17 พฤศจิกายน 58)

โดยสรุปแล้วปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะเนาะ จังหวัดนราธิวาส มีปัญหาเยอะมาก มีปัญหานี้เกิดขึ้นมายังยาวนาน และยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำๆทุกปี ยังไม่มีการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะเนาะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยขอจำแนกผลการศึกษาออกเป็นข้อๆ ดังนี้

ขาดสื่อการเรียนการสอน ไชยศ เรืองสุวรรณ กล่าวว่า “ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นด้านเนื้อหาสาระ หรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดหาสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง” จากการศึกษาพบว่า ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ไม่มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องอาคารสถานที่ ห้องเรียนและอุปกรณ์ต่างๆ สื่อทุกอย่างไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมที่ไม่อำนวย ไม่มีความดึงดูดผู้เรียน และไม่มีสื่อเทคโนโลยีต่างๆที่อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนภาษาอาหรับเลย จากการสังเกตในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)เกือบทั้งหมด สื่อการเรียนสอนไม่เพียงพอ หนังสือเรียนไม่พอต่อจำนวนผู้เรียน อาคารไม่อำนวยความสะดวก บางศูนย์ฯ กั้นห้องเรียนด้วยกระดานดำ และบางศูนย์ฯห้องมีด ไม่มีแสงสว่าง สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“หลักๆเลยศูนย์ของเราไม่มีห้องเรียน ต้องกันเป็นกระดานแบบนี้ แบ่งห้องได้แคบมาก สถานที่ไม่อำนวย สื่ออย่างอื่นนี้ไม่มีเลย จะจัดห้องให้สวยงามน่าเรียนก็ลำบาก”

(ผู้สอนสุไลมาน ฮูลู , 8 สิงหาคม 58)

“สื่อเทคโนโลยีไม่มีเลย สื่อภาษาอาหรับหาซื้อได้ยากมาก สื่อที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจกให้ก็ไม่เพียงพอ”

(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง 8 สิงหาคม58)

“ขาดสื่อ สื่อภาษาอาหรับหาซื้อได้ยากมาก”

(ผู้สอนอุสมาน มะ , 8 สิงหาคม58)

“ทีวีไม่เพียงพอ สอนเฉพาะคาบกิจกรรมเท่านั้น ไม่มีสื่อการเรียนการสอน ภาษาโดยตรง แผ่นซีดีที่เกี่ยวกับภาษาอาหรับก็ไม่มี ไม่มีหน่วยงาน สนับสนุนเรื่องสื่อ โดยเฉพาะสื่อภาษาอาหรับ อีกอย่างหาซื้อสื่อที่เป็น ภาษาอาหรับยาก”

(ผู้สอนมายีดี๊ะ แวอาลี , 9 สิงหาคม 58)

“ไม่มีสื่อเลย”

(ผู้สอนลาตีพะห์ ยา (15 สิงหาคม 58)

“สื่อเป็นปัญหามาก ในการเรียนการสอนคือ

- 1- เมื่อมีหนังสือฟรี จึงไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน
- 2- ไม่มีสื่อที่อำนวยความสะดวก เพราะถ้ามีก็ไม่สามารถดำเนินงานได้ เนื่องจากวัยรุ่นชอบขโมย ที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ไม่มีระบบความปลอดภัย
- 3- เวลาเรียนน้อยเกินไป จึงไม่มีเวลาใช้สื่อ
- 4- ผู้สอนไม่มีความพยายามจัดหาสื่อ ด้วยตัวเอง หลายศูนย์มีสื่อบ้างแต่ไม่เคยใช้ประโยชน์จากสื่อเลย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร. มุฮัมมัด วาเล็ง (29 ตุลาคม 58)

“สื่อโดยส่วนใหญ่ใช้หนังสืออย่างเดียวซึ่งรูปภาพตามหนังสือ รูปออกมาอย่างไรก็แปลตามนั้น จนบางครั้งความหมายไม่ตรงกันเลย เพราะหนังสือที่เราใช้ไม่มีสีสัน เป็นภาพลางๆ รำยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ถ่ายเอกสารซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนไม่เห็นอะไรเลย ไม่มีความดึงดูดเลย เปิดที่ไรจามทุกครั้ง นี่คือข้อเสียที่ยังคงอยู่อย่างยาวนานถึงปัจจุบัน สื่ออย่างอื่นเพิ่ม อาจไม่มีเลยด้วยซ้ำ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร. อดนัน สื่อแมม, 17 พฤศจิกายน 58)

ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอน จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบัน งบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็น งบประมาณของภาครัฐ โดยได้รับการดูแลจากสำนักงานการศึกษาเอกชนของแต่ละพื้นที่ และ งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดสรรเป็นการเฉพาะ งบประมาณสนับสนุนโดยส่วนใหญ่ ตกเป็นค่าจ้างของผู้สอน และกิจกรรมกีฬา แต่ไม่มีงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอน สอดคล้อง กับการให้สัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“สื่อเทคโนโลยีไม่มีเลย สื่อภาษาอาหรับหาซื้อได้ยากมาก สื่อที่ทาง
องค์การบริหารส่วนตำบลแจกให้ก็ไม่เพียงพอ ไม่มีงบประมาณด้วย”
(ผู้สอนมาซีเตาะ เซ็ง , 8 สิงหาคม 58)

“ไม่มีงบประมาณในการหาสื่อ”
(ผู้สอนอุสมาน มะ , 8 สิงหาคม 58)

“ไม่มีหน่วยงานสนับสนุนเรื่องสื่อ โดยเฉพาะสื่อภาษาอาหรับ อีกอย่างหา
ซื้อสื่อที่เป็นภาษาอาหรับยาก”
(ผู้สอนมายีดี๊ะ แวอาลี , 9 สิงหาคม 58)

“ขาดงบประมาณการจัดทำสื่อ งบประมาณที่มาจากศูนย์ฯนั้นไม่มีอยู่แล้ว
เพราะสมัยก่อนการเรียนการสอนเป็นไปตามความสมัครใจของผู้สอน สอน
ด้วยความตั้งใจ อีคลาสจริงๆ สื่อการสอนที่ใช้ไม่มีงบประมาณ ผู้เรียนมีแค่
สมุดเล่มเดียว ผู้สอนก็มีหนังสือเล่มเดียวเช่นกัน แต่ด้วยความพยายาม
อยากเรียน อยากสอน จึงทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและ
ได้ความรู้มากที่สุด แต่เมื่อปัจจุบันเป็นยุคของวัตถุ ทุกสิ่งทุกอย่างจึง
ดำเนินไปตามวัตถุ แม้กระทั่งสื่อการสอน จึงมีความจำเป็นต้องใช้
งบประมาณ และผู้สอนเองก็ให้ความสำคัญกับงบประมาณมากขึ้นไป นั่น
คือ พอมีงบประมาณสนับสนุน ต่างคนต่างอยากช่วยสอน ทั้งๆที่ไม่มี
ความรู้ในด้านการสอนและศาสตร์ที่จะสอน ”
(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง , 29 ตุลาคม 58)

“ไม่มีงบประมาณ งบประมาณที่สนับสนุนส่วนใหญ่เน้นในเรื่องของกีฬา
เสื้อผ้า บางศูนย์มีงบประมาแต่ไม่รู้ว่างบหายไปไหนมีพื้นที่จำกัดและเวลา
ที่จำกัด บางพื้นที่ไม่มีที่ให้จัดกิจกรรมเลยผู้เรียนบางคนไม่มีหนังสือเลย
หนังสือถ่ายเอกสารก็มีซึ่งมองภาพไม่ชัดเลยผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญ
(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ชอฮิบูลบะห์รี บินโมง 17 พฤศจิกายน 58)

ไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ ทรัพยากรต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เป็นสื่อสำคัญในการ
ดำเนินการเรียนการสอนโดยเฉพาะทางด้านภาษา ทุกสรรพสิ่งรอบกาย เป็นสื่อหลักที่ไม่ต้องใช้
หนังสือหรือเอกสารใดๆในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะมันสามารถแปลเป็นภาษา
อื่นได้ทันที การดำเนินการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด
(ตาดีกา) ไม่มีการใช้สื่อรอบกาย จะเน้นสื่อในบทเรียนและสื่อที่เป็นสิ่งประดิษฐ์มากกว่า การเรียนการ

สอนจึงเป็นที่ยากลำบากในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน จากการสังเกตพบว่าศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) โดยส่วนใหญ่แล้วสอนตามหนังสือเรียน ซึ่งภาพเฉพาะในหนังสือ ทั้งๆที่สิ่งรอบกายมีมากมายที่สามารถให้เป็นสื่อการสอนได้อย่างสะดวกและไม่ต้องใช้งบประมาณ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“ผู้สอนไม่มีความรู้ในการใช้สื่ออย่างที่เคยมาข้างต้น คือผู้สอนใช้สื่อไม่เป็น และด้วยเวลาที่ไม่เพียงพอต่อการใช้สื่อ เพราะเน้นแต่เนื้อหาในบทเรียน และไม่มีเตรียมการสอนจึงทำให้นักสื่อและวิธีการการเรียนการสอนไม่ออกด้วยเช่นกัน ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.มุฮัมมัด วาเล็ง , 29 ตุลาคม 58)

“ไม่มีจิตวิทยาในการใช้สื่อ ผู้สอนไม่รู้ว่สื่อที่ดีที่สุดคืออะไร ผู้เรียนลักษณะนี้ต้องสอนอย่างไร เช่นผู้เรียนขี้อาย เกเร ไม่กล้าแสดงต้องทำอย่างไร สอนในลักษณะเดียวกันหมดเลย ขาดการให้กำลังใจ ผู้สอนไม่มีเวลาในการใช้สื่อ และยังใช้สื่อไม่เป็น แท้จริงสื่อรอบข้างสำคัญที่สุดแต่ก็ไม่ใช้ ทำสื่อเองไม่เป็นอีกเช่นกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.อदनัน สื่อแมม, 17 พฤศจิกายน 58)

“ผู้สอนไม่รู้วิธีการใช้สื่อ ใช้หนังสือที่ถ่ายเอกสารก็มี ซึ่งมองภาพไม่ชัดเลย ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสำคัญกับงบประมาณการจัดหาหนังสือเรียนที่ดีเลย ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิตร.ชอฮียูลบะห์รี บินโมง 17 พฤศจิกายน 58)

สื่อภาษาอาหารับจัดหาซื้อได้ยาก บ้านเราเป็นประเทศไทยที่ใช้ภาษาไทย ภาษาอาหารับยังไม่มีบทบาทสำคัญมากนัก ฟังได้เริ่มพัฒนาการใช้ภาษาอาหารับ ดังนั้นสื่อที่เป็นภาษาอาหารับจึงไม่สามารถจัดหาซื้อเองได้ในประเทศ แม้ในประเทศเพื่อนบ้านเองก็ตาม ก็จัดหาซื้อได้ยากเช่นกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

“หาซื้อสื่อที่เป็นภาษาอาหารับยากมาก”

(ผู้สอนมายีตะ แวอาลี , 9 สิงหาคม 58)

“ขาดสื่อ สื่อภาษาอาหารับหาซื้อได้ยากมาก”

(ผู้สอนอุสมาน มะ, 8 สิงหาคม 58)

“แถวบ้านเราสื่อที่เป็นภาษาอาหรับไม่ค่อยมี ในตลาดหยากรมาก ที่มาเลเซียก็ไม่ค่อยมีเหมือนกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.มุฮัมมัด วาเล็ง , 29 ตุลาคม 58)

4.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส มีความเห็นที่สอดคล้องกันโดยตระหนักในเรื่องการดูแล การสนับสนุนอย่างเป็นทางการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และความร่วมมือของผู้สอน ผู้เรียนอย่างจริงจัง เพื่อบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างถูกต้อง

ดร.ซอฮิบุลบะห์รี บินโมง (17 พฤศจิกายน 58) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนต้องเริ่มจากการรู้ปัญหา ความบกพร่อง และที่มาของปัญหา ใครเป็นคนสร้างปัญหา แล้วแก้ที่จุดไหน นั่นคือ

1. ต้องให้ผู้สอนรับรู้ปัญหา ที่มาของปัญหา ของการเรียนการสอน
2. ต้องให้การอบรมการสอน วิธีการ เทคนิคต่างๆ สร้างจิตสำนึกที่ดีในการสอน
3. ให้ได้ะฮีม่ามและคณะกรรมการประจำมัสยิด มีความเข้าใจในเรื่องตาดีกา
4. ทางศูนย์การศึกษาต้องรู้วิธีการบริหารปัญหา
5. ผู้ปกครองกับผู้สอนต้องให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ดร.อัดนัน สือแม (17 พฤศจิกายน 58) กล่าวว่า เราต้องย้อนเวลากลับไปดูตั้งแต่ต้นรวมกันเป็นหนึ่ง จึงสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาได้ ปัจจุบันเราไม่มีการรวมตัว และการไม่รับซึ่งกันและกัน ดังนั้นการแก้ปัญหามันต้องเริ่มจาก

1. ต้องมีหน่วยงานและใช้หลักสูตรแกนกลาง
2. ทางคณะกรรมการต้องเข้ามาดูแล ศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในศูนย์
3. ต้องมีการแบ่งรายวิชาที่ถูกต้องตามความสามารถ ต้องพิจารณาการรับผู้สอนที่จะมาสอนในศูนย์มีความสามารถในด้านต่างๆ เพียงพอหรือไม่
4. ต้องให้มีการสนทนากการเรียนการสอนภาษาอาหรับตลอดเวลา ให้เด็กฟังภาษาอาหรับบ่อยๆ

5. ต้องทำวิจัยก่อนจัดทำหลักสูตร มีความเหมาะสมแค่ไหน อย่างไร
6. ต้องให้มีกิจกรรมทางด้านวิชาทางด้านภาษาอาหรับ

ดร.มุฮัมมัด วาเล็ง (29 ตุลาคม 58) เสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเน้นเรื่องการอ่าน ให้ถูกต้อง แยกแยะให้ถูกต้อง
2. ผู้สอนต้องเน้นในเรื่องทักษะการสอน ฟัง พูด อ่าน เขียน
3. ให้หลักสูตรมีความเป็นกลาง เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทบ้านจะนะ
4. ผู้สอนต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง และผู้ให้อบรม ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
5. ผู้สอน ผู้จัดทำหลักสูตร และผู้เรียน ต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และนำ เอกสารมาใช้ อย่างถูกต้อง

Prince of Songkla University
Pattani Campus